

DIRBTINIO INTELEKTO ATSAKINGO IR ETIŠKO NAUDOJIMO UTENOS KOLEGIJOS MOKSLO IR STUDIJŲ PROCESSE TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dirbtinio intelekto atsakingo ir etiško naudojimo Utenos kolegijos (toliau – Kolegija) mokslo ir studijų procese taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja dirbtinio intelekto (toliau – DI) ir jo įrankių naudojimo Kolegijos studijų, mokslo, administravimo ir kituose veiklos procesuose principus.

2. Taisyklės parengtos atsižvelgiant į *Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese gaires*¹, patvirtintas Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2024 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-14, *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1689 – Dirbtinio intelekto aktą*² (2024 m.) ir Lietuvos studentų sąjungos *Akademinio sąžiningumo ir dirbtinio intelekto rekomendacijas*³ (2024 m.).

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. **Dirbtinis intelektas** (angl. *Artificial Intelligence*) – tai kompiuterinės sistemos, gebančios atlikti užduotis, kurios reikalauja žmogiškojo intelekto. Dirbtinio intelekto sistemos mokomos naudojant didelius duomenų kiekius. DI vartojamas kaip bendrinė sąvoka, apimanti tokias giminingas sąvokas kaip generatyvinis dirbtinis intelektas, mašininis mokymasis ir kt.

3.2. **Generatyvinis dirbtinis intelektas** – tai dirbtinio intelekto technologija, gebanti kurti naują turinį (pavyzdžiui, vaizdus ar tekstą) pagal pateiktą užklausą ar kitaip nurodytus kriterijus.

3.3. **DI įrankiai** – tai platformos, kuriose įdiegti generatyvinio dirbtinio intelekto modeliai ir kurios leidžia vartotojams naudojant paprastas ir intuityvias sąsajas generuoti tekstą, vaizdus ar kitą turinį.

3.4. **Mašininis mokymasis** (angl. *Machine Learning*) – tai dirbtinio intelekto šaka, apimanti algoritmus, leidžiančius kompiuteriui išmokti atlikti užduotis remiantis duomenimis, o ne iš anksto sudarytomis taisyklėmis ar instrukcijomis.

3.5. **Kolegijos bendruomenės narys** – kiekvienas Kolegijos studentas, dėstytojas, mokslo darbuotojas, kiti akademinės bendruomenės nariai, taip pat administracijos ir kiti akademinėi bendruomenei nepriskirti darbuotojai.

4. Taisyklių tikslas – padėti užtikrinti atsakingą, etišką ir skaidrą DI naudojimą, laikantis duomenų saugos, intelektinės nuosavybės (autorių) teisių apsaugos ir akademinės etikos principų.

5. Taisyklėmis turi vadovautis visi Kolegijos bendruomenės nariai – studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai ir kiti darbuotojai.

¹ Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese gairės. Prieiga internetu: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/56254af0061111efbcbfb318996800a8>

² Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689 – Dirbtinio intelekto aktas. Prieiga internetu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689

³ Akademinio sąžiningumo ir dirbtinio intelekto rekomendacijos. Prieiga internetu: <https://www.lss.lt/wp-content/uploads/2024/01/akademiniis-saziningumas-ir-dirbtinis-intelektas-rekomendacijos-1.pdf>

II SKYRIUS

BENDRI DIRBTINIO INTELEKTO ATSAKINGO IR ETIŠKO NAUDOJIMO PRINCIPAI

6. Kolegija skatina Kolegijos bendruomenės narius naudotis DI suteikiamomis galimybėmis. Tai turi būti daroma saugiai, skaidriai, atsakingai, laikantis akademinio sąžiningumo ir etikos principų, laikantis žmogaus ir DI atribojimo principo, nepažeidžiant intelektinės nuosavybės, autorių teisių ir asmens duomenų apsaugos. DI naudojimas negali prieštarauti Kolegijos tikslams ir vertybėms.

7. Kolegijos bendruomenės nariams rekomenduojama naudotis patikimais ir saugiais DI įrankiais, kurie nekaupia informacijos ir jos nenaudoja neteisėtiems tikslams.

8. Kolegijos bendruomenės narys, naudodamasis bet koku DI įrankiu privalo užtikrinti, kad jo į įrankį keliami duomenys būtų nuasmeninti, juose nebūtų konfidencialios, viešai neskelbiamos ir tretiesiems asmenims neteiktinos informacijos.

9. DI generuotą turinį privaloma kritiškai įvertinti, tikrinti pateiktą faktinę informaciją, nes DI generuotas turinys gali būti netikslus ir nepatikimas.

10. Rašto darbas turi būti parengtas naudojant akademinis duomenų šaltinius. DI įrankiu sugeneruotas turinys akademinėje veikloje (pvz., studentų rašto darbuose) neturi būti naudojamas kaip pagrindinis informacijos šaltinis.

11. Kolegijos bendruomenės narys, pasitelkęs DI įrankius, yra atsakingas už savo vardu pateikiamo darbo turinį, net ir už tas jo dalis, kurios buvo sukurtos DI įrankiu.

12. Kolegijos bendruomenės narys, už kūrinių gaunantis autorinį atlyginimą, negali naudoti DI įrankių kūriniui sukurti, išskyrus kalbos redagavimo, vertimo bei kitas pagalbinio techninio pobūdžio funkcijas.

13. Dėl DI įrankių naudojimo mokslo publikacijose sprendžia publikacijos autorius (-iai) laikydamasis (-iesi) akademinės etikos normų ir atsižvelgdamas (-i) į mokslo leidinyje nustatytas taisykles ir/ar reikalavimus. Kai kur tokių įrankių naudojimas yra draudžiamas, todėl svarbu laikytis leidejo nustatytų taisyklių ir rekomendacijų.

14. Kolegijos bendruomenės nariai turi nuolat ugdyti ir tobulinti kompetencijas, susijusias su kritiniu mąstymu, intelektinės nuosavybės ir asmens duomenų apsauga, mokslinių tyrimų etika, informaciniu raštingumu, technologinėmis DI naujovėmis.

III SKYRIUS

DIRBTINIO INTELEKTO ATSAKINGO IR ETIŠKO NAUDOJIMO STUDIJŲ PROCESĖ PRINCIPAI

15. DI atsakingo ir etiško naudojimo studijų procese principai dėstytojams:

15.1. Dėstytojas gali naudoti DI įrankius ruošiantis mokymo (-si) veikloms (pvz. rengiant iliustracijas, lenteles, skaidres, praktines užduotis, generuojant idėjas, adaptuojant užduotis pagal studentų individualius poreikius ir pan.), bet privalo kritiškai įvertinti gautą turinį.

15.2. Dėstytojas semestro pradžioje privalo informuoti ar priminti studentams apie *Dirbtinio intelekto atsakingo ir etiško naudojimo Utenos kolegijos mokslo ir studijų procese taisykles* ir DI naudojimą dėstomame studijų dalyke.

15.3. Dėstytojai, kurdami atsiskaitymų užduotis, privalo įvertinti DI naudojimo užduotims atlikti sudaromas rizikas ir užduotis kurti taip, kad studentai negalėtų sėkmingai jų atlikti vien naudodami DI. Dėstytojai turi taikyti inovatyvius studijų ir vertinimo metodus, pagal galimybes naudoti unikalias, nuolat atnaujinamas atsiskaitymų užduotis, kurios skatina studentus praktiškai pritaikyti įgytas žinias bei ugdo jų kritinį ir kūrybinį mąstymą.

16. DI atsakingo ir etiško naudojimo principai studentams:

16.1. Studentas, savo rašto darbe naudojės DI įrankius, privalo deklaruoti įrankio pavadinimą, naudojimo datą, nurodyti konkrečias vietas, kur jis buvo panaudotas (žr. 1 priedą).

16.2. Studentas turi gebėti paaiškinti savo atliktą rašto darbą, įskaitant ir DI įrankiu generuotas vietas, atsakyti į klausimus apie darbo atlikimo procesą.

16.3. Studentams draudžiama naudotis DI įrankiais atsiskaitymų metu, išskyrus kai DI naudojimo reikalauja studijų dalyko specifika.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Šiurkščiai pažeidus Taisyklės (pvz., į DI įrankį įkėlus jautrius duomenis ar konfidencialią informaciją, nedeklaravus DI naudojimo rašto darbe, pateikus nepatikrintą DI įrankiu generuotą informaciją, pateikus neetišką, diskriminuojantį turinį, pažeidus intelektinės nuosavybės teises ir asmens duomenų apsaugą ir kt.), gali būti taikomos Studijų nuostatuose nustatytos drausminės nuobaudos arba Akademinės etikos kodekse numatytos priemonės.

18. Taisyklės gali būti atnaujinamos atsižvelgiant į technologinę DI pažangą ir pasikeitusius teisinius, socialinius bei kultūrinius DI naudojimo aspektus.

19. Taisyklės ir jų pakeitimai tvirtinami Kolegijos Akademinės tarybos sprendimu.

20. Taisyklės įsigalioja nuo Akademinės tarybos sprendimo priėmimo datos.

DIRBTINIO INTELEKTO GENERUOTO TURINIO DEKLARAVIMO RAŠTO DARBUOSE REIKALAVIMAI

1. Rašto darbe (pvz., prie darbo metodikos ar taikomų metodų) turi būti nurodyta, jog rengiant darbą buvo naudotasi DI įrankiais.

2. Tose rašto darbo vietose, kurių tekstiniam, vaizdiniam ar kitam turiniui kurti buvo pasitelktas DI įrankis, įrankį privaloma nurodyti kaip ir bet kurį kitą naudotą šaltinį po tikslios citatos ar perfrazuoto teksto.

2.1. Pagal APA citavimo stilių tarp skliaustų būtina nurodyti įrankio gamintoją, pavadinimą ir naudojimo metus, pvz.:

2.1.1. Citata. Pateikus užklausa, „Ar dirbtinis intelektas pakeis žmogų?“, „ChatGPT“ sugeneravo atsakymą, kad „klausimas, ar DI visiškai pakeis žmogų, yra sudėtingas ir priklauso nuo to, kaip suprantame pakeitimą“ (OpenAI, 2026).

2.1.2. Perfrazuotas tekstas. Pateikus užklausa, „Ar dirbtinis intelektas pakeis žmogų?“, „Microsoft Copilot“ pateikė atsakymą, jog DI gali pagerinti žmogaus gyvenimą, tačiau neturėtų pakeisti žmogaus visiškai, nes tiek žmonės, tiek DI turi skirtingas stiprybes ir silpnybes (Microsoft Copilot, 2026).

2.2. Pagal „Institute of Electrical and Electronics Engineers – IEEE“ citavimo stilių tarp laužtinių skliaustų nurodomas literatūros sąrašė naudoto šaltinio numeris, pvz.:

2.2.1. Citata. Pateikus užklausa, „Ar dirbtinis intelektas pakeis žmogų?“, „ChatGPT“ sugeneravo atsakymą, kad „klausimas, ar DI visiškai pakeis žmogų, yra sudėtingas ir priklauso nuo to, kaip suprantame pakeitimą“ [1].

2.2.2. Perfrazuotas tekstas. Pateikus užklausa, „Ar dirbtinis intelektas pakeis žmogų?“, „Microsoft Copilot“ pateikė atsakymą, jog DI gali pagerinti žmogaus gyvenimą, tačiau neturėtų pakeisti žmogaus visiškai, nes tiek žmonės, tiek DI turi skirtingas stiprybes ir silpnybes [2].

3. Jei darbe buvo taikytos DI įrankių pagalbinio techninio pobūdžio funkcijos (pvz., rašybos ir skyrybos koregavimo, vertimo, perfrazavimo ir pan.), nekeičiančios autoriaus sukurto turinio, o turinčios įtakos tik jo formai, tuomet užtenka įrankį paminėti prie darbo metodikos ar taikomų metodų ir tiksliai nurodyti naudotų literatūros šaltinių sąrašė.

4. Literatūros šaltinių sąrašė kiekvienas naudotas DI įrankis nurodomas pagal tokį formatą:

4.1. Pagal APA stilių:

Gamintojas / DI įrankio autorius. (Metai). *DI įrankio pavadinimas* (Peržiūros data / Versija) [įrankio aprašas]. Nuoroda.

Grammarly. (2026). *Grammarly Handbook*. <https://www.grammarly.com/>

Microsoft. (2026). *Copilot* (April 4 Version) [Large language model]. <https://copilot.microsoft.com/>

OpenAI. (2026). *ChatGPT* (April 16 Version) [Large language model]. <https://chat.openai.com/chat>.

4.2. Pagal „Institute of Electrical and Electronics Engineers – IEEE“ citavimo stilių:

{Gamintojas} {Įrankio pavadinimas} {, versija}. Prieiga per: {adresas} [naudota {data}]

1. Microsoft *Copilot*. Prieiga per: <https://copilot.microsoft.com/> [naudota 2026-04-04].

2. OpenAI *ChatGPT*, 3.5. Prieiga per: <https://chat.openai.com/chat> [naudota 2026-04-16].

3. *Grammarly Handbook*. Prieiga per: <https://www.grammarly.com/> [naudota 2026-04-04].